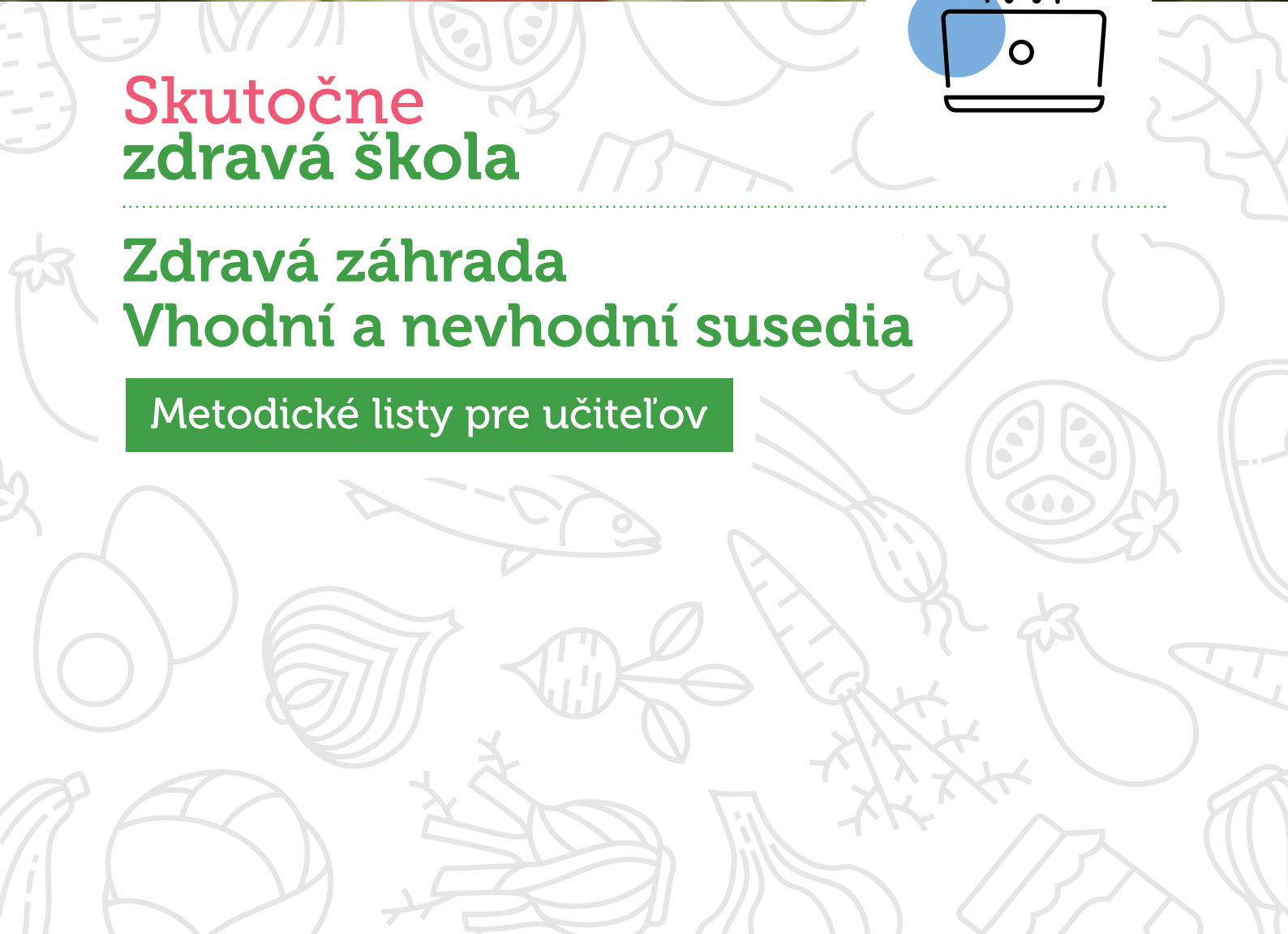

Skutočne zdravá škola

Zdravá záhrada Vhodní a nevhodní susedia

Metodické listy pre učiteľov

Autor českej verzie:

Dana Václavíková

Preložené, upravené z anglického originálu Food Growing, Food for Life Partnership, Garden Organic a dokumentu partnerskej organizácie Skutečně zdravá škola v ČR.

Skutečně zdravá škola

Slovenský preklad a spracovanie:

Marianna Holušová Ružičková a tím
Skutočne zdravej školy na Slovensku

www.skutocnezdravaskola.sk

Hlavný
partner:

Odborný
garant:

Slovenská
asociácia
pre výživu
a prevenciu

Slovak
association
for nutrition
and prevention

Partner:

Vhodné a nevhodné kombinácie pestovania úžitkových rastlín

Vzdelávacie ciele:

- Porozumieť vzťahom medzi rastlinami v danom ekosystéme.
- Poznať príklady vzťahov kladných i záporných.
- Získať potrebné znalosti pre pestovanie zeleniny a bylín v záhrade v súlade s ich požiadavkami.
- Vedieť ozorovať vzťahy rastlín vyskytujúcich sa voľne v prírode.
- Podporiť pracovné návyky a zručnosti manipuláciou so záhradným náradím.

Motivácia:

Vzťahy medzi rastlinami sú rovnako zložité ako vzťahy medzi ľuďmi. Špecifikom rastlín je, že sú viazané po celý život (už od svojho vzniku) na jedno miesto. Sú teda v pozícii, kedy musia doslova bojovať o živiny, vlahu, slnečný svit a priestor s ďalšími rastlinami, ktoré majú rovnaké nároky. Tieto vzťahy sú veľmi mnohotvárne, pretože môže ísť o rastliny toho istého druhu alebo o rastliny iných druhov. Vzťahy môžu byť buď kladné (mutualistické), teda prospešné pre obidvoch jedincov, alebo záporné (antagonistické), keď jeden vždy trpí.

Pri pestovaní zeleniny a bylín nám ide o využívanie zdravých susedských vzťahov, aby nielen jednotlivci, ale aj celé populácie rastlín mohli byť v priaznivých, prospešných vzťahoch. Tento poznatok sa využíva pri realizácii prírodnej záhrady a pri zakladaní zmiešaných záhonov.

Cieľová skupina:

- žiaci 2. stupňa ZŠ

Doba trvania:

- 1 hodina príprava + 1 hodina vychádzka + 1 hodina sadenia
- pozorovanie a starostlivosť v priebehu vegetačného obdobia

Miesto:

- Pracovňa, vonkajšia učebňa, školská záhrada

Pomôcky:

- nakopírované pracovné listy,
- semená alebo sadenice,
- náradie potrebné na prípravu záhonu,
- obrazový materiál zmiešaných záhonov.

Metódy a formy práce:

Motivačný rozhovor, vychádzka spojená s pozorovaním, práca s literatúrou, pracovné činnosti spojené s prípravou hriadky a sadením, práca v skupine - spolupráca, vyhodnotenie, reflexia.

Postup:

- V ideálnom prípade je vhodná motivujúca vychádzka s poukázaním na prírodné zoskupenia susedského spolužitia rôznych rastlín. Treba zdôrazniť, že v prírode sa monokultúra rastlín nevyskytuje.
- Po úvodnom rozhovore a vysvetlení vzájomnej znášanlivosti či neznášanlivosti vybraných druhov rastlín podľa vzorovej tabuľky si žiaci vyskúšajú doplniť prázdnu tabuľku, v ktorej sú uvedené príklady vhodného a nevhodného susedstva rastlín.
- Po vzájomnom alebo spoločnom vyhodnotení (podľa vzoru alebo s využitím literatúry) získajú žiaci požadované teoretické vedomosti, ktoré môžu následne prakticky uplatniť v záhrade.
- Praktická činnosť spočíva v príprave a vo vysádzaní záhonu s dodržiavaním pravidiel zdravých susedských vzťahov (čiže záhonu so zmiešanou kultúrou) a pri druhom záhone s vysádzanou monokultúrou (kde tieto vzťahy nie sú). Ďalší postup spočíva v starostlivosti o záhony počas vegetačného rozvoja a v následnom zbere úrody.
- V rámci porovnania pravdivosti vhodného a nevhodného vysádzania možno na záver vykonať vyhodnotenie.
- Ďalšou aktivitou môže byť návrh záhona, kde žiaci nakreslia a pomenujú zeleninu, ako by mohla byť vysadená do riadkov s dodržaním zásad vhodnosti susedov.

Hodnotenie a reflexia:

- Porozumeli ste uvedeným vzťahom medzi rastlinami v danom ekosystéme?
- Ako sa vám pri práci darilo?
- Čo vás najviac zaujalo?
- Čo nového ste sa dozvedeli a naučili?
- Uvedte príklady rastlín, ktoré sa navzájom znášajú, a ktoré nie.

Rozvíjané kompetencie:

Žiak:

- osvojí si základné zručnosti súvisiace s prípravou záhonu pre sadenie a siatie zmiešanej kultúry,
- porozumie významu využitia vzťahov medzi rastlinami pri ich pestovaní,
- spolupracuje v skupine, v prípade potreby poskytne pomoc alebo o ňu požiada,
- volí pri práci vhodné odporúčané postupy a dodržiava pravidlá bezpečnosti pri práci s náradím.

Prierezové témy:

Základné podmienky života, ľudské aktivity a problémy životného prostredia, poľnohospodárstvo a životné prostredie, ekologické poľnohospodárstvo.

Používanie jedlých burín a kvetov rastlín

“Zbieranie a využívanie jedlých kvetov vám umožní žiť v rytme s prírodou a užívať si ho”.

Jana Vlková

Vzdelávacie ciele:

- Naučiť žiakov spoznávať a používať vybrané druhy jedlých burín a kvetov.
- Pripomenúť zásady správneho zberu.
- Vnímať typické vlastnosti týchto rastlín a vedieť ich správne využiť.
- Porozumieť významu ich využitia.

Motivácia:

Liečivé rastliny sú v dnešnej dobe vnímané ako dôležitý prostriedok na posilneniu zdravia. V menšej miere je už v povedomí verejnosti aj možnosť využívať na rovnaký účel aj ďalšie rastliny (ktoré sú často označované ako buriny) alebo okrasné rastliny. V oboch prípadoch je dôležitá veľmi dobrá znalosť a dodržiavanie pravidiel zberu. Ďalšie užitočné informácie k tejto tematike sú uvedené v materiáli Školská úžitková záhrada, kap. 2.6: Používanie a význam planých rastlín a jedlých kvetov.

Cieľová skupina:

- žiaci 2. stupňa ZŠ

Doba trvania:

- podľa potreby

Miesto:

- záhrada, lúka, les, pole

Pomôcky:

- ukážky rastlín, botanický kľúč, atlas rastlín
- fotoaparát,
- šatky, vrecúška, krabičky na potraviny,
- nožnice, nožík,
- poháre od detskej výživy.

Metódy a formy práce:

- motivačný rozhovor, výklad, vychádzka spojená s poznávaním, prezentácie, príprava nátierky, reflexia.

Postup:

- Najväčším prehreškom, ktorého sa pri zbere krehkých rastlín či ich kvetov môžeme dopustiť, je ich ukladanie do mikroténových vrecúšok alebo igelitových tašiek, v ktorých sa rastliny môžu zapariť alebo inak znehodnotiť. Preto nazbierané rastliny ukladáme do košíkov, papierových alebo plátenných vrecák. Na zvlášť jemné rastliny využívame potravinové krabičky. Pri zbere nám pomôžu záhradné nožnice alebo nožík, aby sme rastlinu nevytrhávali aj s jej koreňovým systémom.
- Pri zbere jedlých bylín a kvetov je najlepšie ísť do prírody so sprievodcom - odborníkom, ktorý vie okamžite odpovedať na otázky, vysvetliť ich, ukazovať správne druhy, upozorňovať na možné zámery. Sprievodca pomôže správne určiť jednotlivé druhy a odporučiť, ktoré časti rastlín zbierať.
- Pri zbere sa vyhýbame miestam, ktoré by mohli byť znečistené chemikáliami alebo biologickými odpadmi. Takisto nie je vhodné využívať kvety z kvetinárstva, kde je veľká pravdepodobnosť chemickej záťaže.
- Rastliny, ktoré prinesieme z prírody, veľmi rýchlo skonzumujeme, pretože skladovaním strácajú všetky vzácne látky (napr. enzýmy, vitamíny).
- Keďže pri zbere jedlých burín a kvetín je naozaj najdôležitejšia ich znalosť, uvádzame aktivitu vhodnú na precvičenie poznávania správneho druhu rastlín.

Aktivita č. 1

Vyučujúci pripraví čo najviac živých ukážok rôznych druhov rastlín (najlepšie do pohárov od detskej výživy) a pripojí k nim kartičky s popisom. Žiaci majú päť minút na to, aby si zapamätali jednotlivé názvy, prípadne aby si do zošita zapísali názvy tých rastlín, ktoré nepoznajú. Potom vyučujúci kartičky pozbiera, premieša a rozdá ich žiakom tak, aby mal každý jednu kartičku s názvom rastliny. Po chvíli uvažovania žiak svoju kartičku správne

priradí. Nasleduje kontrola a vyhodnotenie správnosti. Celý postup je možné zopakovať niekoľkokrát, až kým nebudú správne priradené všetky názvy.

- **Využitie nazbieraných rastlín:**

väčšina kvetov sa používa ako ozdoba hotových jedál, ktoré ich navyše obohacujú o množstvo užitočných látok.

Aktivita č. 2

Než začneme s experimentovaním s planými rastlinami, musíme zistiť, či nie je niektorý žiak alergický na daktorú z použitých ingrediencií.

- **Príprava nátierky alebo šalátu:**

môžeme začať jednoduchou nátierkou z dobre vymiešaného tvarohu a kyslej smotany, do ktorej pridáme nadrobno nasekanú planú rastlinu (napr. cesnačku, cesnak medvedí, zádušník brečtanovitý, valerianku poľnú, púpavu lekársku, kozonohu hostcovú a ďalšie).

- **Pri nasledujúcom výbere môžeme pokračovať podľa tabuľky v didaktickom texte:**

Kap. 2.6: Používanie a význam planých rastlín a jedlých kvetov.

Napr.: nátierku natretú na chlebe dozdobíme jedlým kvetom (napríklad fialkou voňavou, fialkou trojfarebnou, púpavou lekárskou, sedmokráskou, kvetmi cesnačky lekárskej, hluchavky purpurovej, lipy, zádušníka brečtanovitého a ďalších).

- Najväčším nepriateľom milovníkov jedlých kvetov a bylín sú milovníci motorových či elektrických kosačiek.

Hodnotenie a reflexia:

- Ktoré byliny sú výrazne aromatické? (napr. cesnak medvedí)
- Čo nového ste sa naučili?
- Čo bolo ťažké?
- Ktoré plané rastliny bezpečne spoznáte?
- Akú rastlinu ste použili do nátierky?

Rozvíjané kompetencie:

Žiak:

- rešpektuje stanovené pravidlá pri zbere rastlín a dodržiava pokyny pre bezpečnosť pri práci,
- osvojí si názvy vybraných druhov bylín,
- využíva svoje zmysly k poznaniu a rozlíšeniu bylín,
- rozumie postupu zberu jedlých bylín a ich spracovaniu.

Prierezové témy:

Základné podmienky života, ľudské aktivity, vzťah človeka k prostrediu.

Čo patrí a nepatrí do kompostu

Vzdelávacie ciele:

- Porozumieť významu kompostu pre zdravé záhradníčenie.
- Dokázať rozlíšiť, ktoré suroviny do kompostu patria, a ktoré nie.
- Popísať stručne postup pri zakladaní kompostu.
- Chápať postup premeny organických látok na anorganické v komposte.

Motivácia:

- Zdravá pôda je základnou podmienkou života. Starostlivosť o ňu spočíva okrem iného aj v dopĺňaní odobratých živín. Tieto môžu pochádzať z humusu, ktorý vznikne kvalitným kompostovaním.
- Kompostovanie odpadu zo záhrady a z domácnosti je najlepším spôsobom, ako využiť prirodzené cykly tlenia a uvoľňovania živín. Vzniknutý kompost využívajú ďalej rastliny, čím sa následne zlepšuje kvalita pôdy. Nezanedbateľný význam kompostovania spočíva tiež v tom, že sa znižuje množstvo samotného odpadu, a teda aj jeho negatívny dopad na životné prostredie. Ak sa tieto organické látky nerozkladajú prirodzeným spôsobom (napr. v komposte), môžu produkovať do ovzdušia škodlivé látky (napr. metán -skleníkový plyn) alebo jedovaté substancie, nazývané výluhy.

- Prvým krokom pri zakladaní kompostu je správna voľba miesta. Nemal by byť na priamom slnku, kde by substrát príliš vysychal, ani v mieste, kde by bol premokrený alebo vystavený spláchnutiu vodou. Vhodné sú zatienené a chránené miesta mimo výhľadovej časti záhrad. Ďalším krokom je voľba typu kompostéra. V dnešnej dobe existuje celý rad kompostérov pre rôzne množstvo odpadu a pre rôzny charakter organických zvyškov.
- Najjednoduchší je otvorený kompostér, ktorý je z pohľadu princípov prírodnej záhrady najlepšie prijateľný. Je totiž prístupný aj drobným živočíchom, ktorí tam v chladných mesiacoch nachádzajú útočisko, a tiež v ňom môžeme spracovať veľký objem organického odpadu.
- Čo patrí a čo nepatrí do kompostéru? Zjednodušene môžeme povedať, že sa dá použiť všetko, čo bolo kedysi živé alebo bolo súčasťou živých organizmov. Pri využití niektorých materiálov je potrebné obmedziť množstvo, napríklad perie, orechové škrupiny, hrubší materiál, konáre. Niektoré materiály treba úplne vylúčiť (kosti, mäso, psie alebo mačacie výkaly, oleje, zvyšky potravy).
- Z priemyselne spracovaných materiálov sa môžu využiť na kompostovanie aj kartóny, u ktorých sú odstránené plastové menovky. Ďalej to môžu byť aj natrhané kúsky papiera bez kriedovej úpravy, čajové vrecúška alebo papierové obrúsky.

Cieľová skupina:

- žiaci 2. stupňa ZŠ

Doba trvania:

- 1 hodina

Miesto:

- pracovňa

Pomôcky:

- obrazový materiál
- podľa možnosti ukážky vybraných materiálov alebo kvalitného kompostu

Metódy a formy práce:

- motivačný rozhovor, diskusia, práca vo dvojiciach, spoločné vyhodnotenie, reflexia

Postup:

- Motivačnými otázkami zistíme, čo všetko žiaci o komposte vedia, a doplníme informácie, ktoré nepoznajú.
 1. Na čo slúži kompost?
 2. Z čoho sa získava?
 3. Ako sa nazýva zariadenie slúžiace na jeho prípravu?
 4. Kam by žiaci umiestnili kompost, aby mal čo najvhodnejšie podmienky?
 5. Aké sú výhody a nevýhody uzavretých a otvorených kompostérov?
 6. Čo vzniká kompostovaním?
 7. Môže rastlina svojimi koreňmi prijímať látky ústrojné alebo neústrojné?
 8. Keď sa ovonia správny kompost, aká vôňa je cítiť? (lesnej pôdy)
- Následne sa žiaci pokúsia vo dvojiciach na jednu polovicu papiera spísať všetko, o čom sa domnievajú, že do kompostu patrí, a na druhú polovicu to, čo do kompostu nepatrí.
- Pomocou pracovného listu (pozri nižšie) si svoje výroky skontrolujú.
- Na rýchle precvičenie alebo zopakovanie môžeme využiť didaktickú hru. Vyučujúci uvádza príklady rôznych materiálov a žiaci zdvihnú buď obe ruky (ak je uvedený príklad suroviny, ktorá do kompostu patrí). Pri nevhodnom príklade sú ruky položené na lavici.

Hodnotenie a reflexia:

- Čo bolo pre vás nové, čo ste nevedeli?
- Čo je to kompost?
- Čo do kompostu patrí? Uveďte všeobecné pravidlá.
- Prečo je potrebné, aby sa ústrojné látky premenili na neústrojné?
- Vymenujte príklady surovín, ktoré do kompostu patria, a ktoré nie.
- Prečo nemá byť kompostér na priamom slnku?

Rozvíjané kompetencie:

Žiak:

- rozumie základným ekologickým súvislostiam týkajúcich sa využitia kompostu,
- osvojí si vedomosti spojené s rozlíšením vhodného či nevhodného materiálu pre kompostovanie,
- chápe nezastupiteľný význam využitia kompostu v zdravom záhradníčení,
- uvedie najmenej päť príkladov vhodného a nevhodného materiálu pre kompost.

Prierezové témy:

- Základné podmienky života, ľudské aktivity a problémy životného prostredia, poľnohospodárstvo a životné prostredie, ekologické poľnohospodárstvo;

Zvýšenie biodiverzity a ekologickej stability pozemku.

Vzdelávacie ciele:

- Poznať dianie na vymedzenom pozemku, ktoré v sebe zahŕňa prítomné živé tvory, ako aj ich nároky na životné potreby.
- Pochopiť vzájomné vzťahy medzi živočíchmi v záhrade.
- Zlepšenie podmienok biologickej ochrany rastlín proti nežiaducim živočíchom.
- Podporiť biologickú rovnováhu v záhrade.
- Získavať z rôznych zdrojov informácie súvisiace s uvedenou problematikou.

Motivácia:

- **Motivačný rozhovor:**

Človek si rozdelil živočíchov na užitočné a škodlivé. V prírode však takéto delenie neexistuje, pretože každý má svoje miesto v určitom ekosystéme. Všetky živé organizmy majú za cieľ prežiť, prijímať potravu a rozmnožovať sa, aby ich rod nevyhynul. V nedotknutej prírode žijú vedľa seba rôzne druhy živočíchov bez toho, aby dochádzalo k trvalému premnoženiu jedného druhu (čo sa často stáva v umelých ekosystémoch, ako je práve napr. záhrada). Nežiaduce živočíchov, ktoré sú označované za škodcov, majú tú smolu, že ich potrava je rovnaká ako ľudská. Preto sa človek snaží ich výskyt obmedziť. Aby sme sa vyhli používaniu škodlivých chemikálií, môžeme úspešne využiť biologickú

ochranu rastlín, ktorá spočíva v prilákaní užitočných živočíchov - prirodzených predátorov, ktoré sú pre živočíchy nežiaduce. Ak chceme do školskej záhrady (alebo na akýkoľvek iný pozemok) prilákať nejakého živočícha, musíme poznať jeho životné potreby – čím sa živí, aké potrebuje podmienky pre rozmnožovanie, aké má nároky na úkryty a ďalšie. Keď tieto podmienky vytvoríme, máme šancu, že sa do našej záhrady nastahuje natrvalo.

- Ako motivačnú aktivitu môžeme použiť obrázkov prírodnej záhrady plnej živých tvorov, ako aj obrázkov sterilnej záhrady.

Cieľová skupina:

- 5. – 9. ročník ZŠ

Doba trvania:

- 1 hodina

Miesto:

- pracovňa alebo vonkajšia učebňa kvôli prepojeniu teoretických vedomostí a praktických ukážok

Pomôcky:

- pripravené pracovné listy a zoznamy živočíchov
- podložky na písanie, ceruzky
- kľúče na poznávanie rastlín, živočíchov, popr. porovnávacie fotografie

Metódy a formy práce:

- hra, diskusie, triedenie obrázkov živočíchov a uvedených výrokov, práca s informáciami a s literatúrou, s internetom, pozorovanie, reflexia

Postup:

- Po predchádzajúcej motivácii, objasňujúcej skutočné postavenie žiaducich a nežiaducich živočíchov v ekosystéme, oboznámi vyučujúci žiakov s pravidlami danej aktivity.
- Najskôr každý dostane čistý papier, ktorý si preloží na polovicu. Ďalej sa bude zamýšľať, ktoré žiaduce a nežiaduce živočíchy poznajú, a bude ich zapisovať na príslušné polovice papiera.
- Formou diskusie poskytne vyučujúci krátku spätnú väzbu.
- Vyučujúci pripraví karty podľa vzoru.
- Vyučujúci rozdá žiakom karty, kde na niektorých budú uvedení živočíchy žiaduce a na iných nežiaduce tak, aby vytvárali dvojice.
- Následne žiaci vytvoria štvorice a každý žiak dostane päť kariet.
- Hra prebieha tým spôsobom, že začínajúci žiak sa obráti na vybraného spolužiaka a predstaví sa výrokom: "V ruke mám kartu ježka, ktorý sa živí slimákmi. Máš pre mňa potravu?" Ak druhý žiak má vo svojich kartách slimáka, odovzdá mu túto kartu. Takto

žiak získa prvú dvojicu a môže pokračovať. V prípade, že opýtaný žiak potravu nemá, má právo pokračovať on.

Podobne sa môže pýtať aj žiak, ktorý má nežiaduceho živočícha. Komunikuje nasledovne: "V ruke mám kartu vošky a pýtam sa ťa, či máš živočícha, pre ktorého som potravou." Hra pokračuje dovtedy, kým nie sú vytvorené všetky dvojice.

Zoznam živočíchov:

Ježko, slimák, lienka, voška, lumok, obalovač, sokol myšiar, hraboš, žltochvost, listokaz, roztočec, ploštica, lasica, hryzec, bažant, drôtovec, sýkorka, piadivka, bystruška, pásavka.

Hodnotenie a reflexia:

- Čo nového ste sa naučili?
- Čo bolo ťažké pochopiť?
- Ktorého živočícha ste nepoznali?
- Čo vás najviac zaujalo?
- Máte ešte nejaké iné poznatky súvisiace s témou, ktoré by ste chceli ostatným povedať?
- Dokázali by ste vymyslieť ešte ďalšie dvojice?

Rozvíjané kompetencie:

Žiak:

- porozumie vzájomným vzťahom živočíchov v ekosystéme školskej záhrady,
- chápe prednostný význam biologickej ochrany rastlín pred chemickou,
- vymenúva príklady uvedených druhov živočíchov.

Vzdelávacie oblasti:

- človek a príroda
- človek a zdravie

Hry v záhrade

Hry nás sprevádzajú celým životom a ich výchovný aj vzdelávací význam je nenahraditeľný.

Vzdelávacie ciele:

- Využiť prírodné prostredie záhrady k výukovým i zábavným aktivitám.
- Realizovať aktívny pobyt v prírode pre zdravie.
- Prostredníctvom hry posilniť vybrané znalosti a zručnosti.
- Podporiť rešpektovanie spoločne stanovených pravidiel.

Motivácia:

- Ak chceme, aby sa žiaci v záhrade dobre cítili a prijímali jej prostredie ako prirodzenú súčasť svojho bytia, treba pracovné aktivity striedať s aktivitami pohybovými, zábavnými i vzdelávacími. Čím pestrejší program pripravíme, tým viac podnetov ponúkame, a tak môžeme osloviť väčší počet žiakov. Každá nová aktivita však nemusí vždy splniť naše očakávania či očakávania žiakov. Preto je dôležité pred vlastnou realizáciou si uvedomiť niekoľko dôležitých zásad:

1. dôkladne pripraviť a premyslieť aktivitu,
2. osúdiť vhodnosť vybranej aktivity pre cieľovú skupinu,
3. zvoliť primeraný počet žiakov, pripraviť ich a motivovať,

4. zabezpečiť pomôcky a potrebný materiál,
5. posúdiť časové nároky a vhodnosť prostredia,
6. stanoviť jasné ciele a pravidlá,
7. aby mala aktivita zmysel, treba účastníkov do hry aktívne zapojiť,
8. didakticky pristupovať k voľbe dvojíc, skupín alebo tímov,
9. k reflexii môže dochádzať aj v priebehu activity,
10. záverom nezabudnúť na jasnú spätnú väzbu.

Cieľová skupina:

- žiaci 2. stupňa ZŠ

Doba trvania:

- Podľa potreby

Miesto:

- Záhrada

Pomôcky:

- ukážky rastlín
- fotoaparát
- šatky
- ovocie

Metódy a formy práce:

- motivačné aktivity, prezentácie, výklad, reflexia, didaktické hry

Postup:

1. Aktivita: **Slepý botanik**

Pomôcky:

- Voňajúce byliny, zelenina alebo ovocie rôzne chuti
- Na začiatok si žiaci môžu prehliadnúť a privoňať k rôznym bylinám označených menom. Snažia sa zapamätať ich charakteristické vône, aby ich neskôr rozpoznali aj so zaviazanými očami a s využitím hmatu a čuchu.
- Určíme dvojice, kde jeden zo žiakov bude mať zaviazané oči a druhý mu predkladá na poznávanie rôzne byliny. Výsledky zaznamenáva, potom si úlohy vymenia.
- Ďalšia obmena môže byť zameraná na ochutnávku zeleniny alebo ovocia.
- Hru možno spestriť poznávaním pomocou chute alebo aj hmatom.

2. Aktivita: Kvetinové pexeso

Pomôcky:

- Obrázky kvitnúcich rastlín (je možné vystrihnúť ich z vyradených učebníc) a zvlášť napísané ich názvy, aby vytvárali dvojice. Ich počet sa rovná počtu detí.
- Učiteľ rozdelí triedu na dve skupiny. Jednej rozdá lístky s obrázkami rastlín, druhej skupine lístky s názvami rastlín. Na povel sa snaží nájsť žiak správny obrázok alebo správny názov. Správne zoradené dvojice sa postavia na určené miesto.

3. Aktivita: Krtko na záhrade

Pomôcky:

- Šatky na zaviazanie očí pre žiakov (predstavujú zle vidiaceho krtka - ten žijehlavne pod zemou a využíva predovšetkým hmat, sluch a čuch).
- Žiaci sú opäť rozdelení do dvojíc. Ich úlohou bude prejsť určenú trasu záhrady tak, že jeden z dvojice bude mať oči zaviazané a na orientáciu bude využívať len sluch, prípadne hmat. Druhý žiak mu bude jeho sprievodcom a ochrancom, slovne upozorní na možné ohrozenie. Následne si žiaci úlohy vymenia.

4. Aktivita: Ovocný a zeleninový kôš

Pomôcky:

- Stoličky alebo vonkajšia učebňa so sedením.
- Vyučujúci rozpočíta účastníkom hry, ktorí sedia na stoličkách v kruhu rôznymi druhmi ovocia i zeleniny, a to striedavo: napr. hruška, jablko, čerešňa, mrkva, petržlen atď. Jeden hráč sa postaví do stredu a vyvoláva jednotlivé druhy ovocia alebo zeleniny, pričom tí hráči, ktorých vyvolá, si musia vymeniť svoje miesta. Hráč stojaci uprostred sa snaží zaujať voľnú stoličku. Ten, na ktorého nezvýši stolička, ide do stredu a situácia sa opäť opakuje.

Hodnotenie a reflexia:

- Ktoré byliny boli aromatické?
- Aké pocity ste mali pri pohybe terénom so zaviazanými očami?
- Ako sa vám jednotlivé aktivity páčili?
- Čo nového ste sa naučili?
- Čo bolo ťažké?

Rozvíjané kompetencie:

Žiak:

- rešpektuje stanovené pravidlá a dodržiava pokyny pre bezpečnosť pri práci,
- osvojí si názvy vybraných druhov bylín,
- využíva svoje zmysly na poznanie a rozlíšenie bylín.

Vzdelávacie oblasti:

- základné podmienky života, ľudské aktivity, vzťah človeka k prostrediu
- sebaorganizácia, komunikácia, spolupráca, medziludské vzťahy

